

Informatie

17 december 2015

ARMOEDE: FEITEN EN CIJFERS

Ondanks het aflopen van de economische recessie, is de armoede in Nederland het afgelopen jaar verder gestegen. Vooral het aantal huishoudens dat al ten minste vier jaar van een laag inkomen moest rondkomen is naar verhouding sterk opgelopen. Dat geldt zeker ook voor het aantal kinderen dat opgroeit in een huishouden met een langdurig laag inkomen. Een lichtpuntje is, dat het aantal huishoudens dat een kortere periode met een inkomen onder de armoedegrens moet rondkomen in 2014 is afgevlakt, en naar verwachting enigszins zal teruglopen.

Deze ontwikkelingen blijken uit het in december 2015 verschenen CBS-rapport *Armoede en sociale uitsluiting 2015q*. Dit rapport is de opvolger van de eerdere jaren verschenen *Armoede signalementen* van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Hieronder een samenvatting van de cijfers en bevindingen.

WAT IS ARMOEDE?

Wereldwijd leven ongeveer 1,2 miljard mensen in absolute armoede leven: zij beschikken niet over basisbehoeften zoals schoon drinkwater, onderdak, voeding en onderwijs. Dat zijn mensen met een inkomen onder de wereldwijde armoedegrens van US \$ 1,25 per dag. Mensen die onder deze armoedegrens leven zijn de armsten van de wereld. Meer dan 3 miljard mensen moet het doen met minder dan US \$ 2,50 per dag. En tenminste 80% van de wereldbevolking met minder dan US \$ 10 per dag. Volgens UNICEF sterven dagelijks 22.000 kinderen als gevolg van armoede.

Armoede wereldwijd

1,2 miljard mensen onder \$ 1,25 per dag
80% van wereldbevolking minder dan \$ 10 per dag
Per dag sterven 22.000 kinderen door armoede

Hoewel Nederland behoort tot de rijkste landen in de wereld, ja zelfs in Europa spreken we ook ons land over armoede. Tegen het licht van de wereldcijfers is dat relatieve armoede. Vrijwel iedereen in Nederland heeft een dak boven zijn hoofd, hoeft geen honger te lijden, heeft kleding en toegang tot medische zorg en onderwijs.

DE ARMOEDEGRENS

Armoede wordt vaak gemeten aan de hand van een armoedegrens. Deze grens kan per land verschillen, aangezien de ontwikkeling en het prijspeil per land verschillen. Zo gezien wordt in westerse landen de armoedegrens mede bepaald door het welvaartsniveau van de samenleving waar mensen deel van uit maken. Van financiële armoede is dan sprake als een huishouden over onvoldoende middelen beschikt om een bepaald minimaal consumptieniveau te kunnen bereiken. Of iemand arm is hangt

in die definitie af van wat er in de eigen samenleving (als geheel) als onontbeerlijk wordt ervaren. Anders gezegd: als iemand een inkomen heeft dat genoeg is voor het minimaal noodzakelijke . maar het geld uitgeeft aan luxe en daardóór niet genoeg heeft voor de basisbehoeften . is hij/zij niet arm.

Van armoede, of beter gezegd inkomensarmoede, is sprake als het inkomen niet voldoende is om een bepaald consumptieniveau te realiseren dat in Nederland als minimaal noodzakelijk wordt geacht. CBS maakt voornamelijk gebruik van de lage-inkomensgrens.

Omdat de inzichten over wat armoede is subjectief zijn, spreekt CBS niet van arme huishoudens maar van *%huishoudens met een laag inkomen+en %risico op armoede+*. Om vast te stellen hoe de armoede zich in Nederland ontwikkelt worden twee grenzen gehanteerd:

- Een lage inkomensgrens die is gerelateerd aan een vast koopkrachtbedrag in de tijd;
- Een budgetgrens die gebaseerd is op door met het Nibud afgestemde normbedragen voor het basisbehoeften niveau

In 2014 kwam de lage-inkomensgrens voor een eenpersoons huishouden uit op 1 020 euro en voor een echtpaar met twee kinderen op 1 920 euro.

VOORAL LANGDURIGE ARMOEDE NEEMT (NOG STEEDS) TOE

Van de ruim 7 miljoen huishoudens moesten er 734 duizend rondkomen van een laag inkomen (10,4 procent). Dit waren er 6 duizend meer dan in 2013 (10,3 procent). In de periode 2011-2013 kwamen er jaarlijks nog gemiddeld 70 duizend huishoudens met risico op armoede bij. Ramingen van het Centraal Planbureau (CPB) wijzen voor 2015 en 2016 op een lichte daling van het aandeel naar respectievelijk 10,1 en 10,0 procent.

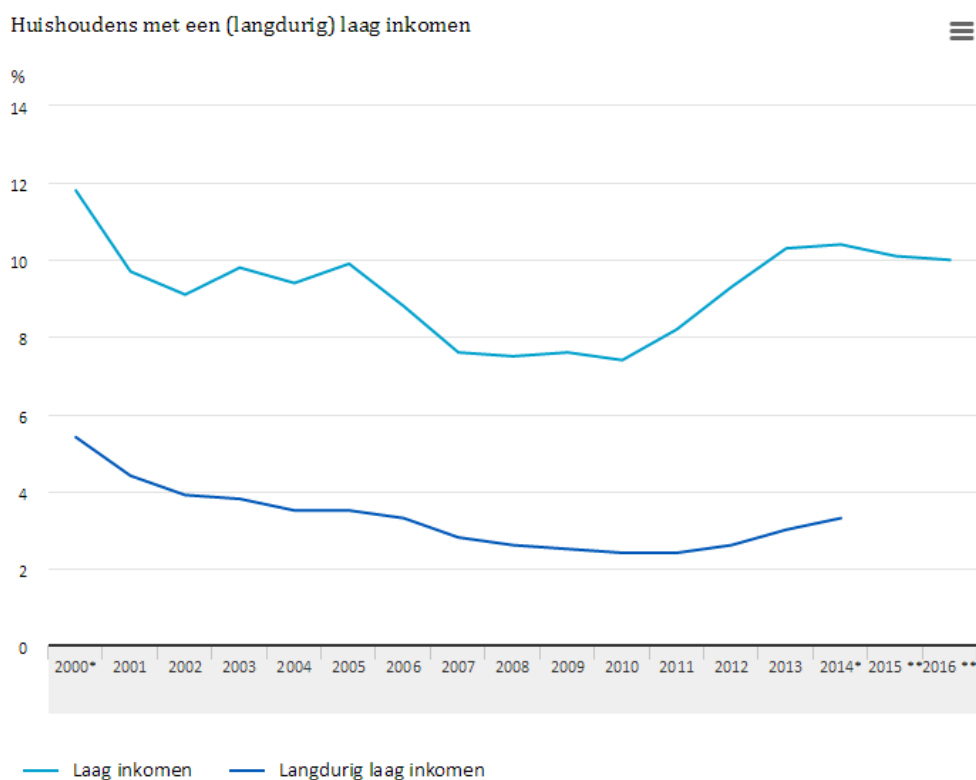
Armoede in Nederland

734.000 huishoudens beneden laag-inkomen grens
10,4% van alle huishoudens in Nederland beneden die inkomensgrens
Daarvan 217.000 langer dan 4 jaar onder die grens

Het aandeel huishoudens met een langdurig laag inkomen is in 2014 wel sterk gestegen. Van de bijna 7 miljoen huishoudens moesten er 217 duizend (3,3 procent) al ten minste vier jaar achtereen van een laag inkomen rondkomen. Dat zijn er 24 duizend meer dan een jaar eerder toen het om 3 procent ging. Veel huishoudens die tijdens de economische crisis aan de onderkant van de inkomensverdeling zijn beland, zijn hier dus (nog) niet uitgekomen.

Langdurige armoede

in 2014 ten minste vier jaar achtereen een inkomen beneden de lage-inkomensgrens:
217.000 huishoudens
426.000 mensen
131.000 kinderen

Bron: CBS *Armoede en sociale uitsluiting 2015q*

KWETSBAARSTE GROEPEN

KINDEREN

Vooraf kinderen zijn de dupe van de stijging van de armoede in de laatste jaren. Het aantal minderjarige kinderen in een gezin met *langdurig* een laag inkomen steeg in 2014 met 16 duizend naar 131 duizend. Dat komt neer op 4,5 procent van alle kinderen. Bijna de helft van deze kinderen groeide op in een bijstandsgesin. De 217 duizend huishoudens, die van een langdurig laag inkomen moesten rondkomen, bestonden uit 426 duizend personen. Dat zijn er 52 duizend meer dan in 2013. Tussen 2012 en 2013 kwamen er nog 38 duizend personen met risico op langdurige armoede bij.

Veel kinderen groeien op in armoede

131.000 minderjarige kinderen leven in een gezin met een *langdurig* laag inkomen
(= 4,5 % van alle kinderen)
421.000 minderjarige kinderen leven in een gezin met armoede-risico d.w.z. beneden laag inkomensgrens
(= bijna 13% van alle kinderen)

EENOUDERGEZINNEN

Het risico op armoede voor eenoudergezinnen neemt toe. Eenoudergezinnen met uitsluitend minderjarige kinderen liepen in 2014 met 10,6 procent een hoog risico op langdurige armoede. Een jaar eerder was dat nog 8,6 procent.

NIET-WESTERSE HUISHOUDENS

Ook bij niet-westerse huishoudens en eenoudergezinnen is het armoederisico opgelopen. Zo is het aandeel huishoudens met een langdurig laag inkomen bij niet-westerse huishoudens bijna zes keer zo groot als bij autochtone Nederlanders. Ook is bij hen het aandeel tussen 2013 en 2014 naar verhouding meer toegenomen (van 11,5 tot 13,3 procent) dan bij autochtone huishoudens (van 2,0 tot 2,2 procent). Vooral onder huishoudens van Marokkaanse herkomst was het percentage met 14,8 hoog.

Langdurig laag inkomen

10,6 % van de eenoudergezinnen
13,3 % van de niet-westerse huishoudens

VASTE LASTEN DRUKKEN ZWAAR

De vaste lasten vormen de grootste uitgavenpost voor huishoudens. Bij huishoudens met een laag inkomen drukken deze echter met 45 procent in 2014 zwaarder op het budget dan bij huishoudens met een inkomen boven de lage-inkomensgrens (35 procent). Huishoudens met een laag inkomen geven daardoor relatief minder uit aan andere goederen, met uitzondering van alcohol en tabak.

Aandeel vaste lasten

35% voor huishoudens boven de lage-inkomensgrens
45 % voor huishoudens onder de lage-inkomensgrens
39.000 schuldsaneringen

Ruim een van de drie huishoudens met een laag inkomen ervaart de woonlasten, die een groot deel van de vaste lasten vormen, als een zware financiële last. Wel zorgde de huurtoeslag bij bijna zes op de tien huishoudens met een laag inkomen voor een verlichting van hun woonlasten.

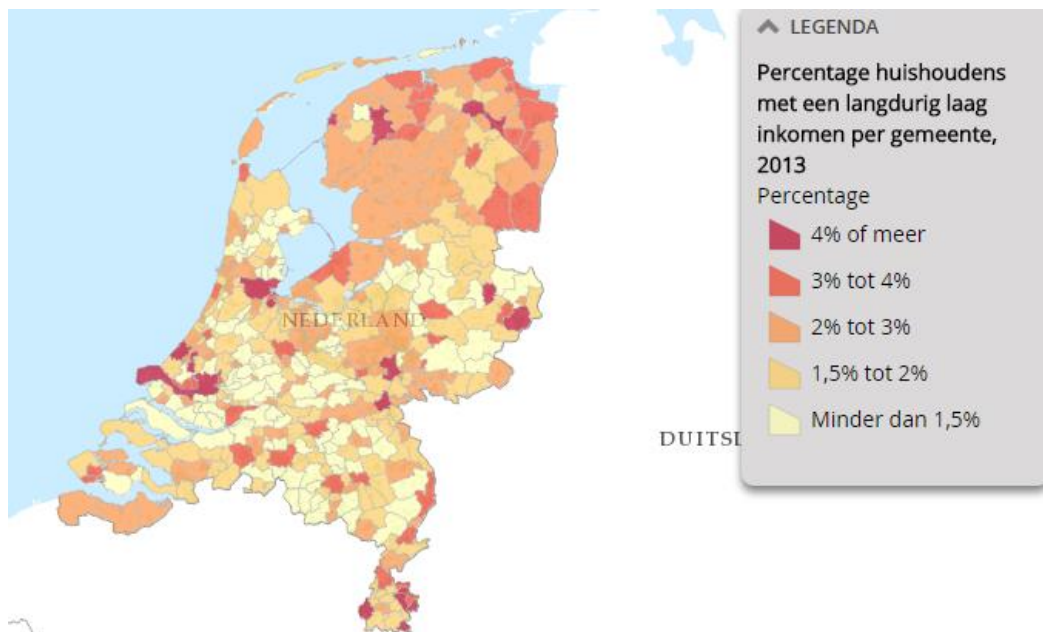
De meeste huishoudens met een laag inkomen kunnen niet terugvallen op een vermogensbuffer: twee van de drie hadden begin 2013 een schuld of nauwelijks vermogen. Ondanks aanscherpingen van de criteria kwam het aantal wettelijke schuldsaneringen ook in 2014 op een relatief hoog niveau uit (39 duizend).

De helft van de huishoudens met een langdurig laag inkomen is vooral aangewezen op bijstand. Een kwart moest voornamelijk leven van een andere uitkering of pensioen.

REGIONALE VERSCHILLEN

Zoals te verwachten zijn de meeste huishoudens onder de (langdurig) laag inkomensgrens te vinden in de grote steden (met uitzondering van Utrecht). Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, maar ook Groningen, Leeuwarden, Enschede, Arnhem, Nijmegen en Maastricht behoren tot de grote steden met een groot aandeel (>4%) huishoudens met een langdurig laag inkomen. Echter, ook in een aantal kleinere plaatsen, verspreid over het land, is sprake van zo'n hoog percentage. Bijvoorbeeld Harlingen, Almelo, Brunssum, Heerlen en Kerkrade.

Eén op de vijf armen woont in de drie grootste steden. Rotterdam heeft de meeste arme postcode gebieden, negen van de twintig armste locaties van Nederland liggen in de Maasstad.

Bronnen: CBS-rapport Armoede en sociale uitsluiting 2015q Global Issues (www.globalissues.org); Website: nu.nl; NRC (website); Unicef (website), <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/inkomen-bestedingen/links/digitale-visualisatie-regionale-armoedeproblematiek.htm>